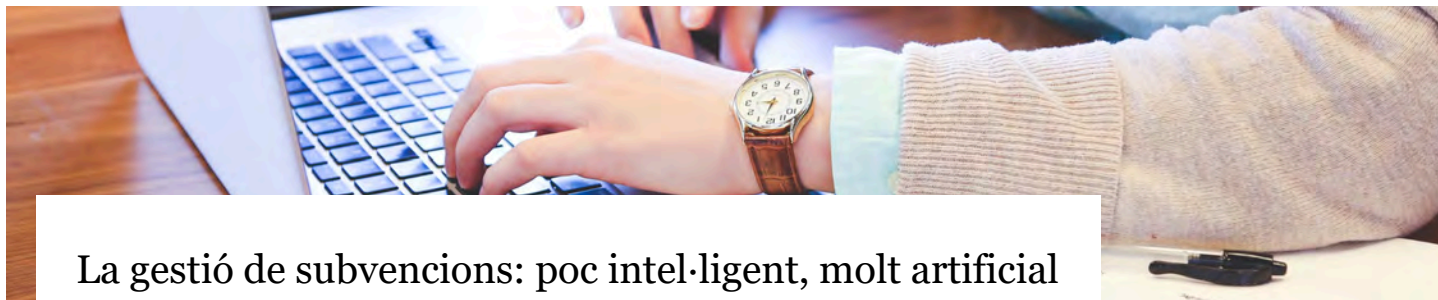

EAPC - Gestió i control de subvencions i ajuts

La gestió de subvencions: poc intel·ligent, molt artificial

16-03-2023

Ara que està tant en boca de tothom la utilització de la **intel·ligència artificial** en els diferents àmbits de la nostra societat (tothom parla dels bots conversacionals, col·loquialment anomenats "assistents de veu", com *chatGPT* o *Dall-E*), ens hem d'acostumar, en els àmbits de l'Administració, que les noves tecnologies són un element que forma part del nostre dia a dia per facilitar-lo, no per complicar-lo.

Ja no és inimaginable pensar que una solució tecnològica, fins i tot amb cara i veu (digues-li *Alexa*, digues-li *Siri*, digues-li *Geni*), arribi a recomanar quin ajut o subvenció podem sol·licitar o a ajudar en els tràmits que ha de fer el ciutadà. De fet, abans d'escriure aquestes línies, un dels bots m'ha suggerit alguns ajuts que podia sol·licitar, amb un resultat prou satisfactori, encara que no amb la potència que podria tenir si fos l'Administració mateixa qui posés a disposició una eina creada especialment per a això. L'Administració s'hauria de poder plantejar, amb la informació que té, de posar a disposició de la ciutadania assistents intel·ligents per tal de guiar-la adequadament, conèixer quins ajuts pot sol·licitar i, fins i tot, ajudar-la a l'hora de sol·licitar aquests ajuts. Cal anar més enllà de les preguntes preconcebudes, prefabricades i tancades *a priori*, com si els ajuts es tractessin de números de bingo o d'un llistat de preguntes freqüents, limitades i limitants, i aconseguir una aplicació real d'intel·ligència artificial a l'ús dels ajuts i les subvencions (cal una administració intel·ligent, no artificiosa o artificial).

De fet, en un futur, que no hauria de ser tan llunyà, l'Administració hauria de tenir prou eines (atès que la tecnologia ho permet) per distribuir proactivament, o almenys plantejar i dissenyar, els ajuts o les subvencions tenint tota la informació tant de la ciutadania com de l'impacte que pot tenir l'ajut en la societat.

Però abans d'arribar a aquest estadi avançat, cal passar per una fase prèvia de maduresa en la qual hi hagi una capacitat de **disseny racional** de la gestió dels ajuts i les subvencions (bases reguladores i convocatòries), i es garanteixi l'aplicació de la normativa, que, malgrat que és una normativa de fa vint anys, té marge per ser aplicada de manera adaptada a la realitat i a les eines actuals. A més, cal simplificar el que depèn del ciutadà i reduir les càrregues administratives que endarrereixen i burocratitzen la concessió i la gestió dels ajuts i les subvencions aprofitant la

informació que està a disposició de l'Administració; és a dir, cal introduir el concepte d'**enginyeria administrativa**. Aquest concepte afecta les unitats de gestió que dissenyen les convocatòries, però també les assessories jurídiques que troben l'encaix en la normativa, o les intervencions que fiscalitzen els instruments que persegueixen una política de foment concreta, amb uns objectius estratègics i operatius determinats. No es tracta d'un tema que només plantegin els *mil·lenials* que acaben d'arribar a l'Administració o el ciutadà cansat de donar voltes de taquilla en taquilla, sinó també tots els actors involucrats dins de l'Administració. No ens podem limitar a sol·licitar requisits, a vegades rocambolescos, inútils o inverificables, a multitud de sol·licitants sense haver avaluat prèviament la necessitat d'aquesta documentació i requisits. No podem oblidar l'objectiu i la finalitat de l'ajut o la subvenció, i cal trobar la manera de garantir que aquest objectiu i aquesta finalitat s'acompleixen tenint en compte totes les obligacions existents.

El disseny racional exigeix conèixer la societat i tenir instruments de **planificació i avaluació** de l'actuació de l'Administració. En aquest sentit, prenc la paraula als qui afirmen que el que no es pot mesurar no es pot avaluar, i el que no es pot avaluar no es pot millorar. Per tant, cal un veritable coneixement dels diferents sectors que requereixen mesures de foment o necessitats reals, mitjançant dades empíriques, objectives, comparables, estandarditzables i útils. Calen registres realment interoperables, és a dir, capaços d'integrar-se de manera massiva i sense afectar els rendiments, i no treballar sobre la base d'Excels amunt i avall enviats per correu electrònic o dipositats en un Drive, en el millor dels casos (faré un espòiler: enviar per correu electrònic un fitxer en format .pdf signat amb una t-cat, no és digitalització i molt menys innovació). No sabem si a dia d'avui sembla més ciència-ficció una realitat o l'altra. Per tant, només si hi ha una planificació, una utilització correcta i racional de les eines informàtiques per tramitar, i una avaluació tant de la gestió feta com dels possibles impactes sobre la societat, es podrà començar a plantejar una veritable política subvencional intel·ligent que contribueixi a proposar models de sostenibilitat financera per prendre unes millors decisions polítiques, a fi d'aconseguir un creixement econòmic i més benestar a la societat.

En aquest sentit, la Generalitat de Catalunya ha fet un pas endavant presentant la informació sobre la planificació de l'activitat de foment de tota la Generalitat ([plans estratègics de subvencions](#)), més lluny de presentar un document difícilment avaluable en el seu conjunt o que doni una visió parcial de l'activitat de foment de l'Administració.

Una vegada s'ha pensat el disseny de la convocatòria, havent explorat les possibilitats d'innovació jurídica, no només tècnica, per simplificar tràmits, requisits, verificacions, etc., sense minvar les garanties de compliment de la finalitat per la qual s'ha creat la subvenció, cal **mecanitzar i automatitzar** com més **processos** millor dins del procediment de concessió i justificació. Tenim molt presents les eines que han simplificat i que garanteixen el compliment normatiu de la contractació administrativa, com és el sobre digital i la presentació telemàtica d'ofertes o la plataforma de serveis de contractació pública que garanteixen la publicitat, més objectivitat i confidencialitat del contingut de l'oferta fins a l'obertura de les pliques, traçabilitat, identitat, integritat, accés exclusivament en el moment del procediment corresponent, etc.

En el cas de la gestió dels ajuts i les subvencions ens hem de plantejar la possibilitat d'establir verificacions electròniques automàtiques de requisits, tal com ja fan [altres comunitats autònomes](#) en algunes línies de subvencions. També ens hauríem de proposar valoracions més automàtiques en

funció de dades declarades pels sol·licitants. La gestió dels ajuts per a la solvència empresarial el 2021 en va ser un exemple, la qual es va tramitar de manera massiva, malgrat la dificultat i la imposició de requisits complexos determinats per la normativa estatal, gràcies a un disseny de la gestió que va treballar tant amb dades subministrades pels mateixos sol·licitants (més de 30.000) com per les dades facilitades per l'Agència Estatal de l'Administració Tributària, i la utilització d'algoritmes per implementar els requisits imposats per la normativa estatal i la distribució automàtica i inequívoca dels imports a subvencionar (més de 16.000 subvencionats pagats en un mes des de la fi de presentació de sol·licituds, després d'haver revisat els requisits i els càlculs de la subvenció d'acord amb uns criteris no gens senzills).

Aquesta automatització s'hauria de veure complementada amb un **control més racional**, tant per part de les unitats de gestió (cal traspasar la responsabilitat al gestor; un exemple n'és la possibilitat que aporta la normativa d'utilitzar el mecanisme del pla de verificació per a les línies d'ajuts que tenen unes característiques especials i que es justifiquen mitjançant comptes justificatius sense presentació de justificants), com per part de la unitat de control, la Intervenció General, que ha de ser un segon nivell de control, i que ha d'utilitzar anàlisis de riscos sobre la base de tota la informació de què disposa. No parlem de suprimir tràmits i controls, sinó de redissenyar-los, tant per garantir el compliment de les finalitats i la normativa com per evitar el possible frau. En aquest sentit, les eines ens permeten ser cada vegada més quirúrgics a l'hora d'analitzar i detectar objectivament possibles riscos de frau (facturacions creuades, autofacturació, coincidència de comptes corrents, duplicat de factures, relació entre beneficiaris, etc.), cosa que implica poder fer els controls als casos amb el risc més elevat.

Cal creativitat, innovació i coneixement de les eines jurídiques i tecnològiques de què disposem. Cal assolir nivells d'eficàcia, eficiència i economia elevats, atès que la ciutadania ho requereix, que els recursos són limitats i que a mesura que la societat avanci serà més necessari destinar de manera racional i òptima aquests recursos, i alhora garantir el que els anglosaxons tenen tan interioritzat, l'*accountability*, la rendició de comptes, davant d'una societat saciada d'informació i mancada d'acompanyament efectiu.

Cal ser optimista i mantenir la convicció que la Generalitat arribarà a una fase de maduresa i a uns nivells d'eficiència molt alts. Potser no serà a la mateixa velocitat que el sector privat, però no queda altre remei, atès que qui no es pugui adaptar (persones, eines, institucions) estarà condemnat a l'ostracisme. Tanmateix, no considero que l'únic que calgui siguin perfils de tecnòlegs que sàpiguen programar i prou. Per experiència pròpia, estic totalment a favor que els juristes (jo en soc), economistes, sociòlegs o la resta d'especialistes, cadascú en el seu àmbit, siguem el cervell i l'impulsor d'aquest canvi. Per poder promoure canvis, cal conèixer perfectament i en detall el sistema existent. També cal un punt de vista nou i diferent per no traslladar els mateixos errors del que és analògic al que és digital (ja no podem pensar en documents PDF, sinó en dades estructurades), però els qui coneixem bé l'Administració també som la clau del canvi. Només cal ser creatius i tenir un cert punt de vista visionari i trencador.

En fi, què pensaríeu si us dic que aquest article l'ha escrit un assistent de veu?

Alicia Maluquer Lladoc

Interventora de la Generalitat de Catalunya